

การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการทางกายภาพบำบัดเชิงระบบในผู้ป่วยอัมพาตใบหน้า Bell's Palsy
RASISALAI Face Lift Model โรงพยาบาลราชสีไศล

พิชฌาภัก ไยคำ วทบ.

บทคัดย่อ

บทนำ โรคอัมพาตใบหน้า (Facial paralysis or Bell's palsy) เป็นความผิดปกติของเส้นประสาทสมองเส้นที่ 7 ที่ทำให้กล้ามเนื้อใบหน้าเป็นอัมพาตไปซีกหนึ่ง เป็นภาวะที่พบได้บ่อยขึ้นในปัจจุบัน จากข้อมูลผู้รับบริการ โรงพยาบาลราชสีไศล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 – 2568 มีแนวโน้มผู้ป่วยเพิ่มขึ้น การเกิดโรคอัมพาตใบหน้าจะมีอาการที่ไม่รุนแรง แต่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย ทำให้มีความบกพร่องในหลายด้าน ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การแสดงอารมณ์และความรู้สึก การเคี้ยว การกลืน และการสื่อสาร จนส่งผลให้ผู้ป่วยมีภาวะเครียด วิตกกังวล ในการใช้ชีวิตประจำวัน การรักษาด้วยกายภาพบำบัดเป็นแนวปฏิบัติที่สามารถช่วยฟื้นฟูการทำงานของกล้ามเนื้อใบหน้า เพิ่มอัตราการหายได้เร็ว และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาประสิทธิผลการจัดการทางกายภาพบำบัดเชิงระบบในผู้ป่วยอัมพาตใบหน้า Bell's Palsy โรงพยาบาลราชสีไศล

รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental research) โดยคัดเลือกผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคอัมพาตใบหน้า (ICD-10 : G510) จำนวน 30 คน ที่เข้ารับการรักษาดังวิธีการทางกายภาพบำบัด ประกอบด้วย การออกกำลังกายเพื่อการบำบัดกล้ามเนื้อใบหน้า (Therapeutic exercise) 10 นาที การกระตุ้นใบหน้าด้วยไฟฟ้า 20 นาที การนวดใบหน้าด้วยตัวเอง 10 นาที การประคบร้อน 10 นาที จำนวน 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 50 นาทีต่อครั้ง โดยประเมินกำลังกล้ามเนื้อใบหน้า ในสัปดาห์แรก และสัปดาห์ที่ 12 เก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม 2568 – มีนาคม 2569 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเปรียบเทียบกำลังกล้ามเนื้อใบหน้า ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ โดยใช้ Paired sample t-test โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} < 0.05$

ผลการวิจัย พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 66.67 อายุเฉลี่ย 51.80 ปี ร้อยละ 43.33 ไม่มีโรคประจำตัว ในส่วนของระดับค่าเฉลี่ยกำลังกล้ามเนื้อใบหน้าในการยกคิ้ว ในสัปดาห์แรกก่อนการรักษา = 0.70 และหลังการรักษาในสัปดาห์ที่ 12 = 4.73 พบว่ามีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นหลังได้รับการจัดการทางกายภาพบำบัดเชิงระบบในผู้ป่วยอัมพาตใบหน้า = 4.03 และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ (95%CI:3.66-4.06, $p\text{-value} < 0.000$) ระดับค่าเฉลี่ยกำลังกล้ามเนื้อใบหน้าในการหลับตา ก่อนการรักษา = 0.70 และหลังการรักษา = 4.86 และพบว่ามีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นหลังได้รับการจัดการทางกายภาพบำบัดเชิงระบบในผู้ป่วยอัมพาตใบหน้า = 4.16 และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ (95%CI:3.88-4.45, $p\text{-value} < 0.000$) ระดับค่าเฉลี่ยกำลังกล้ามเนื้อใบหน้าในการยกมุมปาก ก่อนการรักษา = 0.70 และหลังการรักษา = 4.56 และพบว่ามีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นหลังได้รับการจัดการทางกายภาพบำบัดเชิงระบบในผู้ป่วยอัมพาตใบหน้า = 3.86 และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ (95%CI:3.46-4.26, $p\text{-value} < 0.000$)

สรุปและข้อเสนอแนะ การจัดการทางกายภาพบำบัดเชิงระบบเป็นแนวปฏิบัติที่สามารถช่วยฟื้นฟูผู้ป่วยอัมพาตใบหน้า Bell's Palsy

คำสำคัญ อัมพาตใบหน้า, การจัดการทางกายภาพบำบัดเชิงระบบ